

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
A Development of School Administration Strategy for Promoting the
Student Care and Support System in the Spread of the Coronavirus
Disease 2019 (COVID-19) Situation

สุริยะ จันทร์สนอง

ผู้อำนวยการโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

E-mail: chansanong@gmail.com

Suriya Chansanong

School Director Thamakawitthayakom School

The Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi

รับเข้า: 6 กรกฎาคม 2565 แก้ไข: 22 กรกฎาคม 2565 ตอรับ: 27 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม 4 คน ครูโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม 103 คน รวม 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จัดทำกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis นำผลการวิเคราะห์มาจัดทำร่างกลยุทธ์และตรวจสอบกลยุทธ์โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 12 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการริเริ่ม คือ การซักถาม พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของการคัดกรองนักเรียน ด้านการวางแผน คือ การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน ด้านการดำเนินการ คือ การช่วยเหลือด้านงบประมาณด้านการประเมินผล คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมประชุมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 2) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ และ 20 วิธีการ ได้แก่ 1. กลยุทธ์เชิงรุก พัฒนาระบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 7 วิธีการ 2. กลยุทธ์เชิงรับ ส่งเสริมการสอนสนุก เรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัย ประกอบด้วย 5 วิธีการ 3. กลยุทธ์ขยายโอกาส พัฒนาการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่ายอย่างกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 4 วิธีการ และ 4. กลยุทธ์ปรับโครงสร้างการทำงาน พัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 4 วิธีการ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the needs assessment of school administration for promoting the student care and support system in the spread of the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) situation, and 2) develop the school administration strategy for promoting the student care and support system in the spread of the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) situation. The samples consisted of 4 deputy school directors and 103 teachers, totaling 107 people. The instruments used to collect information were a five-point rating scale questionnaire. The data was analyzed using average, standard deviation, and content analysis, and evaluated the needs using the $PNI_{modified}$ index value. The strategies were made by using SWOT Analysis techniques and then taking the analysis results to make a draft strategy and examining a strategy through focus group discussion with 12 experts in educational administration, student care and support system and outbreak of coronavirus disease 2019 (covid-19).

The finding of this study was as follows: 1) The need for school administration to develop student care and support system: the initiative was to ask, talk, and exchange opinions on the problems and needs of student screening, the planning was to set policies, plans, and projects related to student screening, the operation was the budget aid, and the evaluation was to exchange opinions or attend the performance assessment meeting as planned regarding the development and promotion of students. 2) The school administration strategy for promoting the student care and support system in the spread of the Coronavirus disease 2019

(COVID-19) situation included 4 strategies and 20 methods: the first strategy was to develop a management system for student care and support system, which included 7 methods, the second strategy was to promote fun teaching and learning in a safe and happy way, which included 5 methods, the third strategy was to develop participation and network partnerships such as Kalayanamitta, which included 4 methods, and the fourth strategy was to develop a technology system for the management of the student care and support system, which included 4 methods.

Keywords: school administration strategy, student care and support system, Coronavirus disease 2019 (COVID-19)

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ นโยบายสำคัญในปี พ.ศ. 2564 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นปีแห่งการรัก เข้าใจ ห่วงใย ปลอดภัย และให้โอกาส โดยให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันสมัย ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 โดยมีการหยุดการเรียนการสอนทั้งในลักษณะที่หยุดทั่วประเทศและหยุดเฉพาะบางพื้นที่ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีได้ประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ โดยการปิดหรือเปิดเรียนให้สถานศึกษาบริหารงานให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 และกำหนดนโยบายการบริหารงานสถานศึกษาในช่วงโควิด-19 สรุปดังนี้ 1)

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ โดยมีการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้หลัก ผ่านทางการ On-Air และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online และ 2) ลดการประเมินและดกกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น โดยเน้นเรียนเฉพาะวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก เมื่อศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 โดยการสอบถามเชิงลึก พบว่า นักเรียนประสบกับปัญหาด้านการเรียน ปัญหาครอบครัว สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้นักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสม ประกอบด้วย ปัจจัยจากสภาพครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชน และสังคม รวมทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของ การบริหารงานของโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน การที่จะให้เด็ก เยาวชน ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงบทบาท ภาระหน้าที่ของทุกคนในการดำเนินการดังกล่าว

การแก้ไขปัญหาและกำจัดปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นข้างต้นของนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กำหนดแนวทางการ พัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว พบว่า แนว ทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนของการกำหนดกลยุทธ์การ ดำเนินงานแต่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายการดำเนินงานให้กับ สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบเองโดยตรง เมื่อผู้วิจัยได้ทบทวนกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแล้ว พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเดิมยังไม่สะท้อนถึงการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วิธีการดำเนินการ ในแต่ละกลยุทธ์ยังขาดการนำระบบกิจกรรมทางด้านสาธารณสุขมาบูรณาการกับทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และการคุ้มครองผู้เรียน พร้อมทั้งยังไม่มีมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยใน การดำเนินงานให้เหมาะสมตามสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับ ทราบปัญหาของนักเรียนและตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีส่วนช่วยใน การพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะชีวิตที่ดี ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ จึงสนใจที่จะพัฒนา กลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ และเข้มแข็งยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 107 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย

ระดับ 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบันมากที่สุด	/ สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบันมาก	/ สภาพที่พึงประสงค์มาก
ระดับ 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบันปานกลาง	/ สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบันน้อย	/ สภาพที่พึงประสงค์น้อย
ระดับ 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบันน้อยที่สุด	/ สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

1.3 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 1) จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 2) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถาม รวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.937 และผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC สูงกว่า 0.50 โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60–1.00
- 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ณ โรงเรียนนิวิษฐ์ราษฎร์อุบลณ์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ความเข้าใจ และความครอบคลุมของ

แบบสอบถาม รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ที่ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.995 ซึ่งมีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่น้อยกว่า 0.70

4) ผู้วิจัยทำการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ ก่อนที่จะได้มีการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามในการประชุมประจำเดือนของโรงเรียน และขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านส่งแบบสอบถามกลับที่ผู้วิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การประเมินความต้องการจำเป็นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{I-D}{D}$$

โดย I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดหรือสภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเรียงค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปหาน้อย โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ หรือมากกว่าค่าเฉลี่ย $PNI_{modified}$ ของแต่ละด้าน ถือได้ว่ามีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.1 การกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผู้วิจัยใช้ผลการวิจัย ในขั้นตอนที่ 1 มาศึกษาและสรุปเพื่อออกแบบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีแนวทางในการดำเนินการกำหนดกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ SWOT Analysis นำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค มาจัดทำ SWOT Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีเทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis และการจัดทำ SWOT Matrix ดังนี้

1. จับคู่จุดแข็ง-โอกาส (SO) โดยกลยุทธ์ คือ การใช้จุดแข็งที่ได้รับโอกาสมากที่สุด

2. จับคู่จุดแข็ง-อุปสรรค (ST) โดยกลยุทธ์ คือ การใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะ
ควบคุม/ภาวะที่เป็นอุปสรรค

3. จับคู่จุดอ่อน-โอกาส (WO) โดยกลยุทธ์ คือ การลดจุดอ่อนเพิ่มโอกาส

4. จับคู่จุดอ่อน-อุปสรรค (WT) โดยกลยุทธ์ คือ การลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภาวะ
คุกคาม/ภาวะที่เป็นอุปสรรค

5. จากกลยุทธ์ทั้งหมดในแต่ละช่อง SO, ST, WO, WT ผู้วิจัยนำไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ที่
สำคัญที่จะเกิดผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และกำหนดเป็นกลยุทธ์ต่อไป

2.2 การตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปใช้

โดยการสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้ทรงคุณวุฒิ ณ ห้องเกียรติยศ ชั้น 2 อาคาร 2
(อาคารแก้วกัลยา) โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม

2.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง โดย
เป็นโดยด้านการบริหารการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 12 คน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวทางการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ
ความเป็นไปได้ในการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียด
ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากนั้นถามประเด็นคำถามตามแนวทางการสนทนากลุ่ม
เพื่ออภิปรายความเป็นไปได้ในการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลื่อ
นักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มของ
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมกันอภิปรายความเป็นไปได้ในการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็น
แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลื่อ
นักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น โดยศึกษาจากวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษา

ผลการพิจารณาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า

1. ความต้องการจำเป็นด้านการริเริ่ม 3 อันดับแรก คือ การซักถาม พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}=0.1855$) การตัดสินใจในการจัดลำดับความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}=0.1826$) และการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified}=0.1784$)

2. ความต้องการจำเป็นด้านการวางแผน 3 อันดับแรก คือ การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}=0.2056$) การวางแผนและนำเสนอรายละเอียดกิจกรรมเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}=0.2023$) และการวางแผนและนำเสนอรายละเอียดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}=0.1889$)

3. ความต้องการจำเป็นด้านการดำเนินการ 3 อันดับแรก คือ การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์/งบประมาณ หรือขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified}=0.2236$) การประชาสัมพันธ์และกระตุ้นกิจกรรมเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}=0.2147$) และการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์/งบประมาณ หรือขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}=0.2111$)

4. ความต้องการจำเป็นด้านการประเมินผล 3 อันดับแรก คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมประชุมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนฯ ที่วางไว้เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified}=0.2179$) การกำกับ ดูแล ติดตามและรายงานปัญหา อุปสรรคการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($PNI_{modified}=0.2175$) และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมประชุมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนฯ ที่วางไว้เกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}=0.2099$)

ผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างอิสระ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจำแนกเป็นจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และอุปสรรค (T)

ตารางที่ 1 จุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และอุปสรรค (T) ของโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
1) โรงเรียนมีนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน	1) ครูมีภาระงานการจัดการเรียนการสอนและงานอื่น ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างละเอียดและทั่วถึง	1) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างดี	2) โรงเรียนขาดการประสานงานผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาร่วมประชุมปรึกษาหารือร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของนักเรียนหรือโรงเรียน	2) ชุมชนมีความยินดีในการช่วยเหลือและการสนับสนุนการจัดการศึกษา	ส่งผลให้ผู้ปกครองได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ปกครองสนใจในเรื่องการหาเงินมาดูแลครอบครัว ส่งผลให้ขาดการละเอียดเอาใจใส่นักเรียน
3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน			

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.1 ผลการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผู้วิจัย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้วิเคราะห์ SWOT Matrix เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ ดังนี้

ตารางที่ 2 กลยุทธ์ SO กลยุทธ์ (ST) กลยุทธ์ (WO) และกลยุทธ์ (WT)

กลยุทธ์ (SO)	กลยุทธ์ (ST)	กลยุทธ์ (WO)	กลยุทธ์ (WT)
1. ส่งเสริมกิจกรรมการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	1. จัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานโดยชุมชนเป็นคณะทำงานร่วมกันกับสถานศึกษา	1. พัฒนาและอบรมเสริมสร้างความรู้ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
2. วางแผนการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ	2. กำหนดนโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจน	2. พัฒนาการใช้ระบบงานสารสนเทศในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	2. พัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยใช้เชื่อมโยงการทำงานได้
3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะชีวิตวัดประเมินผลตามสภาพจริง	3. จัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในทางที่ดีและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน	3. พัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานสถานศึกษาให้เอื้อต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ส่งเสริมการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชน เช่น ทุนการศึกษา	4. สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป	4. พัฒนาการใช้เทคโนโลยีและงานระบบสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4. สนับสนุนกิจกรรมการแสวงหาความรู้ร่วมกัน พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
		5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน	

2.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปใช้

1) ชื่อกลยุทธ์ยังไม่ดึงดูดใจและกลยุทธ์ไม่สะท้อนถึงการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้สนทนากลุ่มเสนอแนะให้ปรับชื่อกลยุทธ์ทั้ง 4 กลยุทธ์ พร้อมทั้งสอดคล้องการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2) วิธีการในแต่ละกลยุทธ์มีความชัดเจนในการปฏิบัติ แต่ยังไม่เหมาะสมตามกลยุทธ์ ขอให้ผู้วิจัยจัดวิธีการในแต่ละกลยุทธ์ใหม่ให้สอดคล้องชื่อกลยุทธ์ทั้ง 4 กลยุทธ์ โดยเพิ่มวิธีการที่คณะผู้สนทนากลุ่มเสนอแนะ อีก 4 ประเด็น ดังนี้ (1) วิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทของสถานศึกษา และ

ชุมชน (2) วิเคราะห์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนท่ามะกา
วิทยาคม ที่ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (3) นำระบบกิจกรรมทางด้านสาธารณสุขใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาบูรณาการ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะ
ชีวิต และการคุ้มครองผู้เรียน และ (4) การใช้โปรแกรม mental health check-in ในการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากผลการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผลการสนทนากลุ่มสามารถสรุปเป็น
วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนี้

2.2.1 วิสัยทัศน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

*“สร้างโอกาสสอนสนุก สุขเรียนอย่างปลอดภัย ด้วยระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน”*

2.2.2 พันธกิจของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการและวัฒนธรรมการทำงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2) ส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เอื้อต่อการเรียนรู้สอดคล้อง
กับศักยภาพของผู้เรียน
- 3) บูรณาการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการเรียนรู้และระบบ
กิจกรรมของโรงเรียนแบบองค์รวมให้สอดคล้องกับวิถี New Normal
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน
- 5) พัฒนา จัดหาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ การเรียนรู้ การสื่อสารการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2.3 เป้าประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 1) โรงเรียนมีแนวทาง/รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน
- 2) ครูและบุคลากรมีวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและมีทักษะการดำเนินงาน
ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) ครูมีทักษะออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับ
ความรู้ความสามารถความต้องการของนักเรียนและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเสริมสร้าง
ทักษะชีวิต

4) ภาควิชาครีเอทีฟมีมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5) โรงเรียนมีเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ การเรียนรู้ การสื่อสารการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 กลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

กลยุทธ์	วิธีการ
<p>กลยุทธ์ที่ 1 (กลยุทธ์เชิงรุก) พัฒนาระบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>	<p>ชั้นชง</p> <ol style="list-style-type: none"> วิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทของสถานศึกษา และชุมชน (SO2) วิเคราะห์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนพัฒนาคุณภาพที่ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (SO2 และคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ) กำหนดนโยบายดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจน (ST2) กำหนดโครงสร้างการบริหาร วางแผนการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม (WO3) ส่งเสริมพัฒนาครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างวัฒนธรรมการทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ (WO1) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (WT1) พัฒนาแนวทางการยกย่อง เชิดชูเกียรติและให้กำลังใจครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง (WT4)
<p>กลยุทธ์ที่ 2 (กลยุทธ์เชิงรับ) ส่งเสริมการสอนสนุก เรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัย</p>	<p>ชั้นใช้</p> <ol style="list-style-type: none"> ใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและจัดสภาพบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SO3) พัฒนาแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SO3) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้รูปแบบออนไลน์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม (WT3) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต แบบ New Normal และการส่งเสริมสุขภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SO4 และคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ)

ตารางที่ 3 กลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ต่อ)

กลยุทธ์	วิธีการ
	5. ใช้โปรแกรม mental health check-in ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SO4 และคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ)
กลยุทธ์ที่ 3 (กลยุทธ์ขยายโอกาสพัฒนาการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่ายอย่างกัลยาณมิตร)	<p>ขั้นเชื่อม</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (WT1) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ (WT5) ส่งเสริมการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากเครือข่าย บวร และหน่วยงานสาธารณสุข ในการดำเนินงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SO1) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ PLC (ST4)
กลยุทธ์ที่ 4 (กลยุทธ์ปรับโครงสร้างการทำงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน)	<p>ขั้นแซร์</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ (ST3) พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (WO2, WO4) พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมระบบการนิเทศระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (WO2, WO4) พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (WT2)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษา

ผลการพิจารณาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการริเริ่มเป็นเริ่มของการดำเนินการคัดกรอง

นักเรียนและการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่อธิบายว่า สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อความจำเป็นด้านการวางแผนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการคัดกรองและส่งต่อ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณฯ แสงสุริฉาย (2556) ที่พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นต้องมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ ที่ชัดเจน พร้อมนำสู่การปฏิบัติ ความจำเป็นด้านการดำเนินงาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภายนอกโรงเรียนในการช่วยเหลือการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สดชื่น ดวงคำน้อย (2554) ที่พบว่า องค์กรภายนอกและชุมชนควรร่วมมือกันในการสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ทั้งในเรื่องของงบประมาณ การสะท้อนความคิดเห็น หรืออื่น ๆ ความจำเป็นด้านการประเมินผล เป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน สอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่อธิบายว่า การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

กลยุทธ์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ 20 วิธีการ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ชั้นชง) โดยวิธีการที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทของสถานศึกษา และชุมชน และ วิธีการที่ 2 วิเคราะห์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนพัฒนาคุณภาพที่ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2561) ที่พบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นการวางแผนควรมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา โดยวิธี SWOT Analysis เพื่อสรุปประเด็นและวิธีการพัฒนา จากนั้นกำหนดการนำผล SWOT Analysis เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ วิธีการที่ 3 กำหนดนโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจน และวิธีการที่ 4 กำหนดโครงสร้างการบริหาร วางแผนการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐนียา ห้องกระจัก

(2562) ที่อธิบายแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของสถานศึกษาว่า ในขั้นตอนการวางแผนผู้บริหารต้องประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และวางแผนการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน วิธีการที่ 5 การส่งเสริมพัฒนาครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสร้างวัฒนธรรมการทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ วิธีการที่ 6 พัฒนาแนวทาง/รูปแบบเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และวิธีการที่ 7 พัฒนาแนวทางการยกย่อง เชิดชูเกียรติ และให้กำลังใจครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สดชื่น ดวงคำน้อย (2554) ที่พบว่า การส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูเข้าใจในบทบาทผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งส่งผลช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่ นักเรียน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการสอนสนุก สุขเรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัย (ขั้นใช้) วิธีการที่ 1 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อันหลากหลายและจัดสภาพบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วิธีการที่ 2 พัฒนาแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิธีการที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้รูปแบบออนไลน์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณมา แสงสุริยา (2556) ที่พบว่า การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ ส่งผลต่อการพิทักษ์ คุ้มครอง และดูแลอย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและปรับตัว การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและสังคม และการพัฒนาอย่างรอบด้าน วิธีการที่ 4 บูรณาการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต แบบ New Normal และการส่งเสริมสุขภาพ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิธีการที่ 5 ใช้โปรแกรม mental health check-in ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19 ของ เทียน ทองแก้ว (2563) และ Schwenger (2018) ที่อธิบายว่า นวัตกรรมทางการเรียนที่เหมาะสมที่สุดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ การเรียนแบบผสมผสานเป็นวิธีสอนในระบบผสมผสานในหลายลักษณะตามแนวคิดและประสบการณ์ของผู้สอนและความสามารถของผู้เรียน เช่น การใช้ระบบการสอนออนไลน์ผสมผสานกับสาระการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น ผสมผสานกับวิธีการของ Web-Based Technology ผสมผสานกับ

วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี ผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการสอนกับการสอนในชั้นเรียนปกติ และการใช้เทคโนโลยีทางการสอนกับการปฏิบัติงานจริง

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่ายอย่างกัลยาณมิตร (ชั้นเชื่อม) วิธีการที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง วิธีการที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และวิธีการที่ 3 ส่งเสริมการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากเครือข่ายบวร และหน่วยงานสาธารณสุข ในการดำเนินงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัชรวิทยา ที่มีการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 เครือข่าย ประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง ป้องรองเพื่อนนักเรียน เพียรพบคุณครู เปิดประตูสู่ชุมชน มีการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยผู้เกี่ยวข้องร่วมคิดวางแผน และลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ วิธีการที่ 4 สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ PLC สอดคล้องกับหลักการพัฒนาครูของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เสนอว่า การขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียนต้องสร้างความเป็น PLC ที่สอดคล้องกับธรรมชาติทางวิชาชีพตามบริบทแต่ละสถานศึกษา เสริมสร้างบรรยากาศการทำงานให้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการพัฒนาวิชาชีพโดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ชั้นแซร์) วิธีการที่ 1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ วิธีการที่ 2 พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิธีการที่ 3 พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมระบบการนิเทศระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และวิธีการที่ 4 พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรพงษ์ ตรีการไทย (2564) ที่ดำเนินการวิจัยการดำเนินการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล พบว่า สถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีระบบการจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารและการจัดการความรู้เพื่อจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกด้าน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

กลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่พัฒนาขึ้น พัฒนาจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และอุปสรรค (T) ของโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคมเพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้น การนำกลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาไปใช้ควรปรับให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอกลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่านั้น ในการวิจัยต่อไป ควรศึกษาขั้นตอนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติว่าการนำกลยุทธ์และวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้วเป็นอย่างไร ควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขกลยุทธ์อย่างไร เพื่อให้กลยุทธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จักรพงษ์ ตระการไทย. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 21(1): 57-65.
- ณัฐนียา ห่องกระจก. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เทื่อน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19. ครูสภาวิทยากร, 1(2): 1-10.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2561). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน. Veridian E-Journal, 11(3): 35-54.
- สดชื่น ดวงคำน้อย. (2554). การพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5(21): 145-150.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวรรณา แสงสุริฉาย. (2556). *การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Veridian E-Journal*, 6 (1): 373-384.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การประเมินความต้องการจำเป็น.* กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- Schwenger. B. (2018). **Creating blended learning experiences requires more than digital skills.** Retrieved on August 16th, 2020. From file:///C:/Users/SDU/Downloads/46SOTEL%20Symposium_%20Brief%20Presentation-266-1-10-20191218%20(1).pdf